

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Андрей Боянов Захариев

върху дисертационен труд на тема:

„Преструктуриране, консолидация и конкуренция на българския банков пазар“ с автор **Орлин Чавдаров Япраков**, докт. № d020219186

Форма на докторантура:

Задочна

Водеща обучението катедра:

Катедра „Финанси и кредит“ при Факултет „Финанси“, СА „Д. А. Ценов“

Научен ръководител:

Проф. д-р Стоян Проданов

Докторска програма:

„Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси)

1. Изпълнение на формалните изисквания за дисертационен труд и представяне на дисертанта

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен при спазване на класическа рамка на изследване в три глави. Във въведението е представена и обоснована проблемната област на изследване, както следва: актуалност, обект, предмет, теза, цел, задачи и методология. В това отношение разработката отговаря изцяло на стандартите и изискванията за дисертационен труд.

Докт. Япраков владее няколко езика и притежава напредничави компютърни умения. През периода на обучението си в ОНС „Доктор“ е участвал с публикации в научни конференции. Има богата кариера като консултант и администратор в реалния сектор на икономиката и финансово-кредитната система. Към датата на изготвяне на становището е служебен заместник-министър на икономиката на Република България.

2. Структурна преценка на разработката

Представеният дисертационен труд е в обем от 210 стр. Включва въведение; Глава първа „Теоретични постановки и преглед на концепциите в сферата на банковата консолидация, преструктуриране и конкуренция“; Глава втора „Българският банков пазар в условията на междубанкова конкуренция“;

Глава трета „Емпирично изследване на средата и процесите по консолидация и реструктуриране на банките в България“; и заключение, където са представени основните резултати от дисертационния труд, изведени са ключови обобщения и са формулирани насоки за бъдещи изследвания по темата. Към разработката е представена библиографска справка по АРА стил със 128 заглавия (50 бр. на български език, 78 бр. на английски език), сред които са отразени и научни изследвания на катедрения колектив. В разработката са включени и представителен брой таблици и фигури. Прегледът на използваните цитати, основното съдържание и библиографската справка позволява да се установи коректно спазване на изискванията за библиографско цитиране и библиографско описание (<http://www.unisvishtov.bg/?page=page&id=71>). Справката за съответствие с националните изисквания по Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България включва 3 заглавия, формиращи необходимите в регистъра на НАЦИД: една самостоятелна статия и 2 рецензирани научни доклада. Под печат са и други публикации на докторанта, вкл. и индексирани в SCOPUS статия.

3. Научна и съдържателна оценка на разработката

Изследването е по тема с безспорна актуалност, научна и приложна насоченост.

3.1. Обект и предмет на изследването – Обект на изследване е българският банков пазар. Предмет на дисертацията са проблемите на реструктурирането, консолидацията и конкуренцията на българския банков пазар в светлината на еволюираща регулаторна рамка и пруденциални мерки.

3.2. Цел и задачи на дисертационния труд – Целта на дисертацията е чрез изследване на теоретичните аспекти и анализ на практиката да установят основните движещи тенденции и свидетелства за българския банков пазар в подкрепа на потвърждаване на връзката между реструктуриране и консолидация за постигане на съответствие към еволюиращите регулаторни изисквания в среда на засилена междубанкова конкуренция.

Поставените изследователски задачи са формулирани, както следва:

Първо. Да се направи критичен преглед на теорията в областта на банковата консолидация и реструктуриране и да се изведат основните теоретични значения на понятията.

Второ. Да се развие ex post анализ на междубанковата конкуренция на

българския банков пазар за периода на формиралата се банкова криза в страната през 2014 г. с извеждане на корелационни и детерминационни връзки между измерителите на банковата система и макроикономическите индикатори за развитие.

Трето. Да се изследват емпирично ефектите от реструктурирането и консолидацията на търговските банки в България и да се направят изводи за развитието на българската банкова система.

3.3. Изследователска теза – Водещата изследователска теза в дисертацията се свързва с твърдението, че българският банков пазар се развива в условия на междубанкова конкуренция, налагаща институционално реструктуриране и консолидация с оглед постигане на съответствие към еволюиращата регулаторна рамка и надзорни механизми на централната банка, пруденциалните мерки и таргетиращи показатели за капитал, риск, рентабилност и възвращаемост.

3.4. Методология на изследването – За да се постигнат горепосочените задачи са използвани публично достъпни данни от официалните информационни бази данни и са приложени следните методи и подходи за анализ и оценка: теоретично анализиране, синтез и обобщаване на информацията, дедуктивни и индуктивни методи за разсъждения, систематизиране, дескриптивна статистика, векторно-вербален анализ, статистическо прилагане на рангова класификация..

4. Постигнати резултати

В дисертационния труд на преден план в широкоспектърен теоретичен и емпиричен аспект са проучени: изследванията, регулаторните норми и законови уредби за осъществяването и контрола на процесите по реструктуриране и консолидация на банките в България; аналитичните измерители на банковия пазар и процесите в него; българският банков пазар в условията на междубанкова конкуренция; емпиричните параметри на средата и процесите по консолидация и реструктуриране на банките в България; взаимовръзките между основните банкови измерители и макроикономическите индикатори за развитие и изследването на ефектите от реструктурирането и консолидацията на търговските банки в България въз основа на системата CAMEL.

Изведени са авторски емпирични резултати, систематизирани са факторите, целите, условията, видовете, предимствата и предизвикателствата,

свързани с реструктурирането, консолидацията и конкуренцията. С характер на принос са авторските интерпретации на трите ключови понятия, върху които дисертационният труд се фокусира, а именно: реструктурирането в банковия сектор; банковата консолидация; и банковата конкуренция.

Постигнатото обобщение в изследването чрез Автореферата отговаря на всички изисквания. Формулираните приноси оценявам като автентични и обвързани с проведеното изследване.

Извод: Налице е докторантура, проведена с вещина под научното ръководство на проф. д-р Стоян Проданов в научен колектив със значими постижения в банковото дело и финансите. Дълбочината на анализа, методическия размах, публикационната активност и най-вече изследователския подход към проблема и безспорни позитивни личностни качества на дисертанта са факторите, довели до тази завършен и богат на приноси научен труд.

Заключение:

Представеният дисертационен труд за образователната и научна степен „доктор“ **притежава** изискваните по Правилника за РАС в СА „Д. А. Ценов“ количествени и качествени характеристики. Дисертацията съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд отчетливо демонстрира, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност, както и способности за самостоятелни научни и практико-приложни изследвания. Всичко това дава основание да се препоръча на състава на научното жури да гласува с пълно единодушие „За“ присъждането на ОНС „Доктор“ на докт. Орлин Япраков по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси)“.

25.11.2021 г.

Рецензент: .....
(Проф. д-р Андрей Захариев)